ORIGAMI DAN V SLOVENSKEM ETNOGRAFSKEM MUZEJU

Včasih kar pozabljamo na drobne stvari, ki so nas razveseljevale v otroštvu. Tudi jaz sem pozabila, kako iz lista papirja izdelaš »solnico«, ko me je hčerka držeč v rokah prav ta papirnati izdelek, ki ga je naredila v šoli, začela spraševati, kaj si želim: zgornji ali spodnji, levi ali desni razporek, kar je pomenilo srečo, žalost, veselje, ljubezen. To je bila igra, ki sem se jo igrala tudi sama, le da smo jo takrat imenovali pekel in nebesa. Solnico izdelaš tako, da papirju kvadratne oblike zapogneš vse štiri vogale proti sredini, to storiš še v obratni smeri, da nastanejo štirje žepki. Te previdno odpreš, da dobiš štiri oddelke, v katere vtakneš palca in kazalca obeh rok. S premikanjem prstov zdaj v eni zdaj v drugi smeri se solnica razdeli v dva razporka. S spraševanjem in izbiro razporkov se bo prikazal pekel, ki ga obarvaš rdeče, ali modra nebesa.

Zgibanje papirja in ustvarjanje najrazličnejših likov me je zelo pritegnilo, zato sem ga začela vključevati tudi v ustvarjalne otroške delavnice v Slovenskem etnografskem muzeju. Otroci so bili vedno znova navdušeni nad tem, kaj lahko nastane le iz enega lista papirja. Izdelovali so leteče zajce, skakajoče žabe, zvezde, košarice... Največ tovrstnih delavnic je potekalo ob razstavi *Igrače, stare in nove, moje in tvoje*, ko so si predvsem otroci iz vrtcev izdelali vsak svoj spominek na razstavo. Zgibanje papirja sem vključila tudi v ciklus letnih delavnic, ko so si npr. otroci v tej tehniki izdelali velikonočno košarico.

Najpogostejši izraz v svetu za zgibanje papirja je japonska beseda origami. Ne glede na razprave, ki potekajo, kdo je prvi pričel zgibati papir, ali so bili to Kitajci ali Egipčani, danes zgibanje papirja najpogosteje povezujemo z Japonci. Imajo namreč izredno dolgo tradicijo, njihovi mojstri so skozi stoletja razvijali različne tehnike izdelave, pri tem so uporabljali japonski papir, ki ima tako kot oblika origamijev svoj poseben pomen. Poučevanje origamija so v drugi polovici 19. stoletja uvedli celo v nižje razrede osnovne šole. V japonskem izročilu je ostala navada, da sorodniki in prijatelji človeka, ki zboli, iz papirja naredijo tisoč žerjavov, da bi tako pripomogli za njegovo okrevanje ali okrepitev.

Origami je vse bolj priljubljen tudi drugod po svetu. Kot ustvarjalno in sproščujočo dejavnost ga v svoje delo vključujejo otroški terapevti, psihologi in učitelji. V zadnjih letih so se pojavila združenja origami v sedemnajstih deželah zunaj Japonske. Na tržišču se dobi vedno več knjig, videokaset in zgoščenk, priljubljen medij za učenje osnov ter tudi izmenjavo izkušenj pa je postal tudi internet. Veliko vlogo pri tem imajo posamezni japonski mojstri, ki potujejo po svetu in prirejajo delavnice, predavanja in srečanja.

Slovenski etnografski muzej kot muzej kulturnih identitet v svoj letni program vključuje razstave in dogodke z zunajevropskimi vsebinami. Sodelovanje z deželo vzhajajočega sonca Japonsko je bilo zelo uspešno v letu 2000, ko smo v SEM predstavili kar dve gostujoči razstavi: razstavo *Zmaji in vrtavke* ter razstavo *Svilena mavrica*, ki je z spremljajočim programom prepletanja vrvic *kumihimo* in barvanja z naravnimi barvili *kuzakizome* doživela velik odmev. 17. aprila letos pa smo lahko našim obiskovalcem ponudili svojevrsten dogodek, spoznavanje japonske kulture skozi umetnost origamija. Poimenovali smo ga *Origami dan v Slovenskem etnografskem muzeju*, saj so potekale delavnice cel dan v štirih skupinah. Vodil jih je mojster Toyoaki Kawai, ki je ustanovitelj številnih mednarodnih društev in šol origamija ter avtor številnih knjig. Po dolgoletnem poznanstvu z našo muzejsko kolegico Nino Zdravič Polič je to že njegovo drugo gostovanje v Sloveniji.

Mojster Toyoaki Kawai v Slovenskem etnografskem muzeju (foto Nada Žgank, 2001)

Origami dan v Slovenskem etnografskem muzeju smo napovedali v otroških revijah Cicidoju, Cicibanu in Pilu, časniku Delo ter o dogodku obvestili ljubljanske vrtce in osnovne šole. Namenjen naj bi bil otrokom kot tudi vzgojiteljem, učiteljem in posameznim obiskovalcem. Če smo se sodelavci SEM pred začetkom dogodka in v fazi priprav zaradi izrednega zanimanja zanj bali, kako bo moč v eni delavnici poskrbeti za šestdeset otrok v skupini in to v štirih celodnevnih terminih, so se naše bojazni že ob prvem stiku z mojstrom in njegovimi dvanajstimi sodelavci v hipu razblinile v odkrito občudovanje. Srečanje z mojstrom Toyoaki Kawaiem je pomenilo svojevrstno doživetje. S svojo mirnostjo in vzhodnjaško energijo je kljub jezikovnim oviram (poskrbljeno je bilo za prevajanje) ponudil ne le ustvarjanje tradicionalnih japonskih likov iz papirja, ampak predvsem srečavanje z različnostjo, z drugo kulturo. Ob zaključku delavnic so iz malega čebelnjaka muzejske predavalnice s svojimi izdelki odhajali zadovoljni obrazi naših obiskovalcev.

Za zaključek naj navedem še eno pomembno pridobitev Slovenskega etnografskega muzeja. Mojster Toyoaki Kawai je namreč pripravil tudi razstavico svojih tradicionalnih in kreativnih izdelkov origami. Vse je podaril muzeju, rekel je, da mu je v čast, da bodo del zbirke v takem muzeju, kot je Slovenski etnografski muzej.

Sonja Kogej Rus